

ISSN 2709-8834

**Religion, Religiosity, Philosophy and the
Humanities in the Modern Information Space:
National and International Aspects**

Issue 12

**Collection of scientific works
(based on materials of the XXIII International
scientific and practical conference
December 24-25, 2021)**

Under the general editorship of Doctor of Philosophy Science Mykola Zhurba

2021

Струнгар В.В.

ДОЛУЧЕННЯ БІБЛІОТЕКИ ЯК СУБ'ЄКТА КОМУНІКАЦІЇ
ДО ЗАГАЛЬНОКОРИСТУВАЦЬКИХ
РЕКОМЕНДАЦІЙНИХ СПІЛЬНОТ77

ECONOMY

Бестужева С.В., Нікітченко Є.А.

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКСПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....80

Мейш А.В., Мороз С.В.

ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ
ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА85

TOURISM AND SPORT

Грех В.І.

САКРАЛЬНІ СПОРУДИ І ЇХ ВАЖЛИВІСТЬ
У РЕЛІГІЙНОМУ ТУРИЗМІ.....93

Koshcheyev A.S., Dolbysheva N.H.

PLANNING OPTIONS FOR A PRE-COMPETITIVE MESOCYCLE
IN THE TRAINING PROCESS IN TAEKWONDO (POOMSAE)100

ECONOMY

Бестужева С.В.,

доцент, к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки і менеджменту,

Нікітченко Є.А.,

*студентка 2 року навчання другого (магістерського)
рівня вищої освіти Харківського національного економічного університету
імені Семена Кузнеця,*

Україна, м. Харків

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКСПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Необхідною умовою для повноцінного прийняття рішення щодо започаткування зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) на підприємстві є її ефективність. Саме дана величина визначається за допомогою прямої пропорції, відношення досягнутого економічного результату до витрат, яких зазнало підприємство. За сучасних умов інтернаціоналізації бізнесу та нестабільності економічного зростання успішний розвиток ЗЕД підприємства може бути за умови вирішення завдань ґрунтовної оцінки результативності, а саме, діяльності підприємства та підвищення її ефективності.

Ефективність – це комплексне поняття, яке охоплює різні напрями господарської діяльності підприємства і є основним показником, що може охарактеризувати потенціал та рівень досягнення цілей діяльності підприємства. Тому, необхідно виокремити, що процес дослідження ефективності передбачає два напрями:

порівняння стану підприємства у часі на різних етапах його діяльності;

оцінку конкурентних переваг підприємства порівняно з іншими суб'єктами ринку.

Особливого значення набуває ефективність запланованих зовнішньоторговельних операцій за умови встановлення оптимальної структури експорту підприємства та прийнятті ґрунтовних рішень у сфері управління ЗЕД підприємства. У сучасній науковій літературі є безліч класифікацій та думок щодо показників, за допомогою яких можна визначити ефективність ЗЕД. Але виокремимо таких науковців як А.М. Вічевич і О.В. Максимець, а також колектив авторів [10,15] та запропонуємо систематизовану табл. 1.

Таблиця 1

**Характеристика підходів визначення ефективності
зовнішньоекономічної діяльності підприємства**

Класифікаційна ознака	Назва показника	Характеристика підходу
За видами зовнішньоекономічної діяльності	ефективність експорту, імпорту, реекспорту, реімпорту	вигідність здійснення певного виду зовнішньоекономічної діяльності
За ступенем обсягу об'єкта дослідження	інтегральна ефективність	ефективність зовнішньоекономічної діяльності загалом на підприємстві
	локальна ефективність	ефективність комерційних відносин з окремими зовнішньоторговельними партнерами, ефективність зовнішньоекономічних угод
За методами оцінки	абсолютна ефективність	ефективність зовнішньоекономічної діяльності, яка підтверджується всією сукупністю показників оцінки
	відносна ефективність	ефективність зовнішньоекономічної діяльності, підтверджена вибраним рядом показників оцінки

Узагальнимо, що поняття «ефективність зовнішньоекономічної діяльності» в літературі зазвичай ототожнюється з ефективністю експорту. Тому такий підхід є загальним та універсальним для визначення ефективності цієї діяльності на різних рівнях господарювання.

Досить нормальною закономірністю появи різноманітних концепцій оцінки експортної діяльності підприємства в сфері здійснення експортних операцій також стали виникнення і поширення різних підходів до визначення ефективності експортної діяльності, серед яких слід відзначити такі: витратний, балансовий, порівняльний, індикаторний, збалансованої оцінки (табл. 2).

Характеристика підходів до оцінки ефективності експортної діяльності підприємства

Автор	Методичний підхід	Зміст підходу	Показники ефективності
1	2	3	4
Миролюбова Т.В.	Витратний	Співвідношення еквіваленту (в нац. грошовій од.) валютних надходжень від експортних операцій та повних витрат підприємства на випуск і збут експортної продукції (у т.ч. додаткових витрат на рекламу, маркетинг, митне оформлення, страхування тощо) [41].	абсолютна ефективність експорту; ефективність використання виробничих та оборотних фондів при експорті; рентабельність експортних операцій; інтегральний ефект ЗЕД.
Пухтаєвич Г.О.	Балансовий	Співвідношення обсягів економії витрат (національних, підприємницьких) на виробництво експортної продукції (при рівних витрат, нижчому за світовий) та економії від імпорту (при рівних витрат на імпорт, нижчому за вартість власного виробництва аналогічної продукції (з урахуванням параметрів економічної безпеки, системи критичних обмежень та ресурсних потреб, експортної спеціалізації, технологічності продукції та ін.)) [52, с.222-225].	бюджетна ефективність експорту; співвідношення показників оцінки можливостей експорту і потреби в імпорті ресурсів; коефіцієнт технологічності (за окремими видами продукції); валютна ефективність експорту; індекс валютної виручки на одиницю продукції; індекс структурних зрушень; індекс умов торгівлі.
Кузьмін О.Є.	Порівняльний	Ступінь збільшення доходу підприємства при здійсненні експортних поставок, що визначається на основі порівняння (встановлення співвідношення) показників ефективності певних експортних операцій (продаж певного това-	базовий коефіцієнт ефективності експорту; альтернативний коефіцієнт ефективності експорту; частка експорту в загальному обсязі продажів; прибутковість експорту;

		ру нерезидентам) з відповідними параметрами ефективності проведення аналогічних (за кількістю, якістю та структурою продаж) операцій на внутрішньому ринку [31, с.223-225].	стійкість позицій підприємства на зовнішньому ринку; динаміка експортних поставок.
Мельник О., Логвіненко Ю.	Індикаторний	Побудова матричної моделі, в рамках якої здійснюється узагальнення індикаторів абсолютного характеру (кількісних вимірників властивостей, стану, розвитку експортної діяльності) з урахуванням встановлених норм (характеризують витрати ресурсів в умовах найбільш раціонального релевантного діапазону ділової активності) і нормативів (регламентують визначення норм) [39, с.126-129].	система локальних та інтегральних показників оцінки експортної діяльності, склад яких визначається залежно від встановлених діагностичних цілей на основі узагальнення матриці різних груп індикаторів (виробничих, технологічно-майнових, соціальних, загальноекономічних, часових тощо).
Кизим М.О.	Збалансованої оцінки	Виходить з пріоритетності цілей (параметрів бажаного або ідеального стану) експортної діяльності, що описуються комплексом показників, які дозволяють оцінити ефективність, як міру наближення в ході виконання певних функцій до бажаного результату [23, с. 122-130].	система показників функціонування і розвитку підприємства, згрупованих за напрямками, що відбивають пріоритети стратегічного і поточного планування експортної діяльності.

На погляд вище згаданих авторів, кожний з цих підходів є виокремленням певного аспекту складного процесу формування та оцінки ефективності експортних операцій. А з іншого боку, наведене різноманіття думок науковців не дозволяє повною мірою охопити предметну сферу оцінювання ефективності експорту.

Слід згадати, що поза увагою дослідників частково залишаються корисні ефекти, пов'язані з можливостями поліпшення якості трудового

життя персоналу та отримання працівниками унікального досвіду господарювання на міжнародному ринку, а також з імовірністю розширення доступу підприємства до новітніх технологій, опанування сучасним інструментарієм організації та управління тощо.

Тож, слід узагальнити, що ефективність є відображенням результативності функціонування економічної системи, що визначається співвідношенням отриманого економічного ефекту (результату) та витрат ресурсів (факторів), які обумовили досягнення такого ефекту, з урахуванням міри досягнення поставлених цілей, стратегічних пріоритетів, функціонального розмаїття системи та ін. Оцінка ефективності експортної діяльності підприємства може здійснюватися на основі таких підходів: витратного, балансового, порівняльного, індикаторного, збалансованої оцінки. Описані підходи є відображенням різних аспектів процесу формування та оцінки ефективності експорту, проте не дозволяють повною мірою охопити зазначену предметну сферу.

Література

1. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств : навчальний посібник; за ред. Ю.Г. Козака, Н.С. Логвінової, І.Ю. Сіваченка. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 792 с.
2. Вічевич А.М., Максимець О.В. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності. Львів : Афіна, 2004. 140 с.
3. Кизим М.О., Пилипенко А.А., Зінченко В.А. Збалансована система показників: монографія. Харків: ВД "Інжек", 2007. 192 с.
4. Кузьмін О.Є., Босак А.О., Дарміць Р.З. Планування, організування та мотивування зовнішньоекономічної діяльності. Львів: Видавництво Національного університету «Львівська Політехніка», 2009. – 324 с.
5. Мельник О.Г., Логвиненко Ю.Л. Індикатори оцінювання ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2007. № 599. С.124-130.
6. Миролубова, Т.В. Совершенствование внешнеэкономической деятельности предприятия в условиях рыночной экономики: автореф. дис. канд. экон. наук: 08.00.05. Екатеринбург: Рос. АН, Урал. отд-ние, Ин-т экономики, 1992. 20 с.
7. Пухтаевич Г.О. Аналіз національної економіки. Київ: КНЕУ, 2005. 254 с.